

ДОКЛАД

ОТ

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНА СРЕДА

**ОТНОСНО ЧЛ. 47 ОТ НАРЕДБАТА ЗА ИЗИСКВАНИЯТА
ЗА ТРЕТИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА
ОТРАБОТЕНИ МАСЛА И ОТПАДЪЧНИ
НЕФТОПРОДУКТИ**

София

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	4 стр.
I. Основни положения в Наредбата	4 стр.
1. Цел на Наредбата	4 стр.
2. Обхват на Наредбата	5 стр.
3. Задължения на лицата, които пускат на пазара масла	5 стр.
4. Лица извършващи дейности по оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла или отпадъчни нефтопродукти.....	6 стр.
II. Преглед на ситуацията в страната през 2012г.	6 стр.
1. Организации по оползотворяване и лица, които изпълняват задълженията си индивидуално	6 стр.
2. Предприети мерки и действия от организациите по оползотворяване и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално.....	8 стр.
III. Количествени данни във връзка с изпълнението на Наредбата.....	9 стр.
1. Внесени и изнесени от страната масла.....	9 стр.
2. Въведени и изпратени от страната масла.....	9 стр.
3. Пуснати на пазара масла.....	10 стр.
4. Събрани отработени масла.....	10 стр.
5. Оползотворени и/или обезвредени отработени масла.....	11 стр.
IV. Изпълнение на заложените в Наредбата цели	11 стр.
Заключение	13 стр.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ И АБРЕВИАТУРИ

- Наредба – Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (Приета на 01 Ноември 2005 г. с ПМС № 230, изм. ДВ бр. 53 от 10 юни 2008 г., изм. ДВ. Бр. 29 от 8 Април 2011 г);
- ЗУО – Закон за управление на отпадъците (обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., в сила от 13.07.2012 г., изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г);
- МОСВ – Министерство на околната среда и водите
- ИАОС - Изпълнителна агенция по околна среда;
- ПУДООС – Предприятие за управление дейностите по опазване на околната среда;
- НСИ - Национален статистически институт;
- АМ – Агенция „Митници“;
- НАП – Национална агенция за приходите;
- ОМ – Отработени масла;
- МРО – Масово разпространени отпадъци
- ООп- Организация по оползотворяване на отработени масла;
- ЕО – Европейска общност;
- Наредба № 9 - Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационни документи и на закритите обекти и дейности (обн. ДВ, бр. 95 от 2004 г.);
- Наредба за МПС - Наредба за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства (обн. ДВ, бр. 104 от 2004г., посл.изм.ДВ, бр.29 от 08.04.2011г);
- ДР – Допълнителни разпоредби от Наредбата
- Регламент на статистиката - Регламент (ЕС) № 849/2010 на Комисията от 27 септември 2010 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците
- Наредба № 3 - Наредба № 3 от 01.04.2004 г. за класификация на отпадъците

УВОД

Настоящият доклад се изготвя от Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) въз основа на събраните данни по Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (Наредба), приета на 01 Ноември 2005 г. с ПМС № 230, изм. ДВ бр. 53 от 10 юни 2008 г., изм. ДВ. Бр. 29 от 8 Април 2011 г.

Основната цел на доклада е да се направи извод за постигане на заложените в Наредбата цели, като се обобщи информацията за отчетната 2012г. както за пуснатите на пазара масла, така и за отработените масла (ОМ), броя на издадените разрешения на организациите по оползотворяване (ООп) на ОМ и броя на утвърдените програми на лицата, които пускат на пазара масла и изпълняват задълженията си индивидуално.

I. Основни положения в Наредбата

1. Цел на Наредбата

С наредбата се определят изискванията за събирането, временното съхраняване, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, като се регламентират изискванията за:

- предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите и ограничаването на риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;

- предприемане на мерки от лицата, които пускат на пазара масла, събирането, оползотворяването и/или обезвреждането на образуванията в резултат на тяхната употреба отработени масла без риск за човешкото здраве и околната среда и за постигане на целта за оползотворяване;

- въвеждане и функциониране на екологосъобразна система за управление и контрол на дейностите по третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;

- информиране на крайните потребители за ролята им в разделното събиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти и наличните системи за събиране, оползотворяване и обезвреждане.

Наредбата въвежда и някои забрани относно отработените масла:

- изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните и подземните води, в териториалното море и в канализационните системи;

- съхраняването и/или изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, водещо до замърсяване на почвата;

- третирането, включително изгарянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, водещо до превишаване на установените норми за допустими емисии на вредни вещества в атмосферния въздух;

- нерегламентираното изхвърляне на отпадъците, образувани от извършването на дейности по третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;

- предаването на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти на лица, които не притежават съответните разрешителни документи за дейности с отпадъци;

- смесването на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти с други отпадъци, което ще възпрепятства тяхното оползотворяване;

- смесването на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти с горива, охлаждащи течности, спирачна течност, разтворители и други вещества и материали;
- изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в съдове за събиране на битови отпадъци;
- извършването на смяна на отработени масла на места, които не са оборудвани за целта, и в съдове, неотговарящи на нормативните изисквания;
- депонирането на отработени масла и течни отпадъчни нефтопродукти.

2. Обхват на Наредбата

По смисълът на Наредбата "масла" са продукти, получени от базови минерални и/или синтетични масла и добавки и предназначени за използване в качеството на смазочни материали, среда за предаване на усилие и топлина, диелектрични и технологични течности, в т. ч.: моторни, компресорни, турбинни масла, течности за хидравлични трансмисии, масла за зъбни предавки, масла за обработка на метали, формовъчни и антикорозионни масла, електроизолационни масла.

„Отработено масло” е всяко смазочно или индустриално масло на минерална основа или синтетично, негодно за употреба по първоначалното си предназначение, включително отработени моторни и смазочни масла, масла за зъбни предавки, турбинни, хидравлични, изолационни и топлопредаващи масла.

„Отпадъчни нефтопродукти” са всички течни, полутечни или твърди отпадъци на нефтена основа или техни смеси:

- а) които се отделят при съхраняването на нефт, течни горива, масла;
- б) отпадъци от почистване на транспортни резервоари и резервоари за съхраняване на нефт, течни горива, масла;
- в) отпадъци от маслено-водна сепарация;
- г) отпадъци от течни горива;
- д) отпадъци от преработка на нефт;
- е) утайки и емулсии, получени от различни производства;
- ж) нефтосъдържащи отпадъци - резултат от нормалната експлоатация на кораби.

Отработените масла и отпадъчните нефтопродукти, образувани в резултат на разкомплектоването на излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) съгласно Наредбата за изискванията за третиране на отпадъци от моторни превозни средства се зачитат за изпълнение на целите по чл. 21, ал. 3 от Наредбата за изискванията за третиране на отпадъци от моторни превозни средства при тяхното регенериране и/или оползотворяване, като разходите са за сметка на лицата, пускащи на пазара МПС.

3. Задължения на лицата, които пускат на пазара масла

Съгласно Допълнителните разпоредби (ДР) на Наредбата „Лице, което пуска на пазара масла” е физическо или юридическо лице, което е производител и/или вносител/ и/или лице, което въвежда на територията на страната от територията на друга държава - членка на ЕО, и предоставя масла на друго лице срещу заплащане или безплатно, и/или ги използва като част от търговска, производствена или професионална дейност с цел продуктите да бъдат разпространени или използвани на територията на Република България.

Лицата, които пускат на пазара масла са отговорни за събирането и оползотворяването на отработените масла, както и за екологосъобразното обезвреждане на отработените масла, които не могат да бъдат оползотворени. В съответствие с принципа „отговорност на производителя” Наредбата регламентира изисквания към тях да оползотворяват отработени масла в количество не по-малко от 40 % пуснатите от тях на пазара свежи масла.

4. Лица извършващи дейности по оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла или отпадъчни нефтопродукти

Лицата, извършващи дейности по оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла или отпадъчни нефтопродукти трябва да притежават разрешение за дейности с отпадъци издадено от съответния компетентен орган.

Йерархията при третирането на отработени масла е в съответствие със Закона за управление на отпадъците (ЗУО), като приоритетно е оползотворяването на отработените масла и отпадъчни нефтопродукти чрез регенериране. В случаите когато техническите, икономическите и организационни условия не позволяват регенериране, отработените масла се изгарят с оползотворяване на енергията. При невъзможност за оползотворяване по нито един от горните методи, на последно място в йерархията стои екологосъобразно обезвреждане.

II. Преглед на ситуацията в страната през 2012г.

През 2012 г. бе приет нов Закон за управление на отпадъците (обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., в сила от 13.07.2012 г., изм., бр. 66 от 26.07.2013 г.). Съгласно него на организациите по оползотворяване се дава възможност да изпълняват целите по оползотворяване самостоятелно, при наличие на съответния разрешителен документ за дейности с отпадъци.

В новият ЗУО се създава условие Изпълнителният директор на ИАОС или оправомощено от него длъжностно лице да води публични регистри на лицата, които пускат на пазара продукти след употребата на които се образуват МРО. Всяко лице, което пуска на пазара такива продукти, е длъжно да поиска да бъде вписано в регистъра, като заяви подлежащите на вписване данни. Регистърът се води и поддържа в електронен вид, като справка за него може да се направи на интернет страницата на ИАОС.

Съгласно разпоредбите на ЗУО се създава условие за безусловна и неотменяема банкова гаранция за гарантиране постигането на целите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на масово разпространени отпадъци, за създаване на система за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на МРО и обхващане на населението в нея, която е част от документацията за издаване на разрешение на организация по оползотворяване и за индивидуално изпълнение на задълженията.

1. Организации по оползотворяване и лица, които изпълняват задълженията си индивидуално

Лицата, които пускат на пазара масла, изпълняват задълженията си индивидуално или чрез колективни системи, представлявани от организация по оползотворяване. По смисъла на ДР на Наредбата "Организация по оползотворяване на отработени масла" е юридическо лице, регистрирано по Търговския закон, което не разпределя печалба и управлява дейностите по събиране и оползотворяване на отработени масла.

През отчетната 2012г. разрешения са имали шест организации по оползотворяване на отработени масла:

1. „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла”ООД (НКСОМ)
2. „Норд Авторециклинг” АД

3. „Ойл Рециклејшън”ООД
4. „Екоривейс Ойл”АД
5. „Национална организация по оползотворяване и рециклиране на отпадъци” АД (НООРО)
6. „Лубрика – Екологични дейности”ЕООД

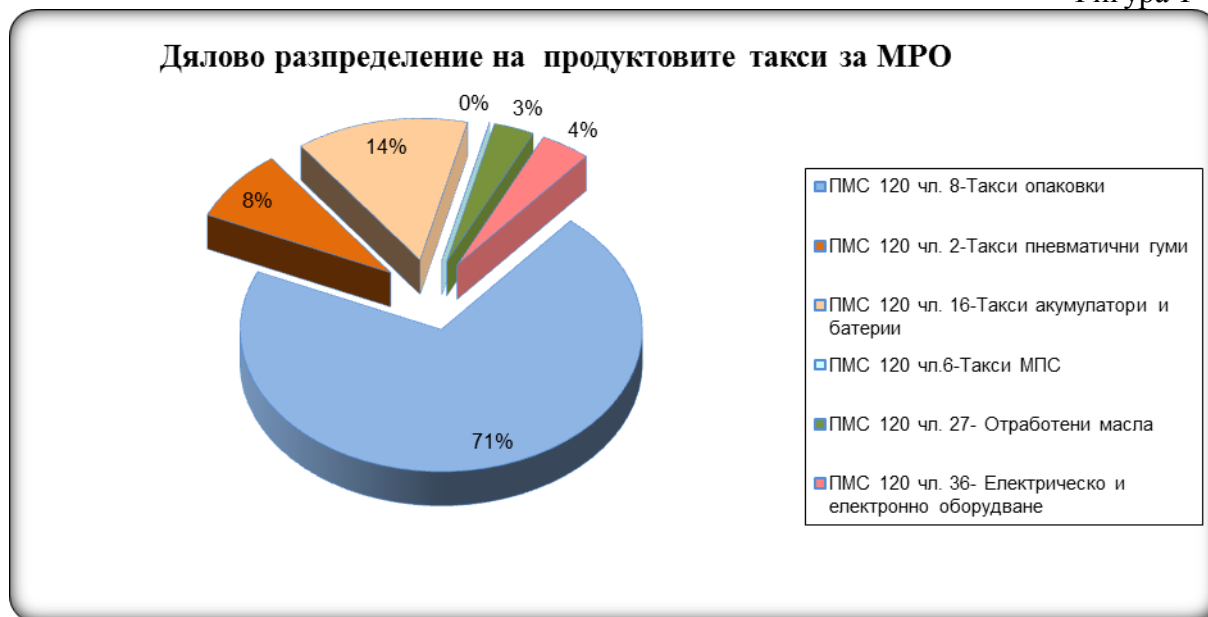
Десет са фирмите с утвърдени програми за индивидуално изпълнение на задълженията:

1. „Приста ойл холдинг“ ЕАД
2. „Булвария – Автомобилни продукти“ ЕООД
3. „Стеалит“ ООД
4. „Омникар БГ“ ЕООД
5. „Скания България“ ЕООД
6. „Инса“ ЕООД
7. „Космос корпорейшън“ ЕООД
8. „Сомат“ АД
9. „Полихим – СС ойл“ ООД
10. „Транс ойл 2008“ ЕООД.

Лицата, които не изпълняват задълженията си индивидуално и не членуват в ООп, заплащат продуктова такса в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), като събраните средства се изразходват за дейности свързани с управление на ОМ, както и за финансиране на екологични проекти в съответствие с Правилника за устройството и дейността на ПУДООС.

На Фигура 1 е изобразено дяловото разпределение на събраните продуктови такси през 2012 г. за масово разпространените отпадъци (МРО).

Фигура 1

Източник: ИАОС, МОСВ, ПУДООС

Събраната сума от заплатени продуктови такси в ПУДООС за масла през 2012г. възлиза на 78603 лв.

2. Предприети мерки и действия от организациите по оползотворяване и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално

Съгласно Наредбата, ежегодно, до 31 март лицата, които пускат на пазара масла и изпълняват задълженията си индивидуално и организациите по оползотворяване на масла представят на изпълнителния директор на ИАОС информация за предходната година относно:

◇ Предприетите мерки за организиране на събирането и оползотворяването на отработени масла:

- изграждане на система от пунктове за временно съхранение на отработени масла и нефтопродукти, приемащи отпадъци на нефтена основа от населението и автомобилните сервиси;

- адекватна ценова политика за изкупуване на ОМ, която се конкурира с цените на горивата за отопление – генераторите се стимулират да продават ОМ и със средствата от продажбата да закупят алтернативно гориво за отопление;

- сключване на договори с преработващи предприятия с цел оползотворяване на ОМ;

- сключване на договори с лица, при чиято дейност се образуват ОМ, в т.ч. автосервиси, в които се извършва смяна на масла;

- сключване на договори с кметове на общини за съвместна дейност за събиране и оползотворяване на ОМ в тези общини.

◇ Мерките, които са били взети в случай на временно прекъсване на събирането или намаляване количеството на събраните отработени масла и тяхното последващо третиране:

- разработване и внедряване на софтуерна система за следене количествата на маслата, които са пуснати на пазара, както и на събраните ОМ;

- разработване на система за допълнително възнаграждение на операторите по събиране на ОМ, с които са сключени договори, като размера се определя в зависимост от количествата на събраните и предадени за оползотворяване ОМ;

- сключване на договори с повече от една преработваща компания за отделните видове ОМ;

- сключване на договори с по-голям брой доставчици на ОМ;

- подобряване на ценовата политика.

◇ Предприетите действия за информиране и привличане на потребителите в прилаганата система за събирането на отработени масла, включително проведените информационни кампании:

- изграждане и поддържане на интернет сайт с информация за изградените системи за събиране на ОМ;

- организиране на информационни кампании сред населението;

- проведени срещи с дистрибутори с цел разяснения на законодателството в областта на управлението на ОМ;

- разпространяване на рекламни и информационни материали относно необходимостта от събиране и предаване за преработка на ОМ.

III. Количествени данни във връзка с изпълнението на Наредбата

1. Внесени и изнесени от страната масла

Информация за количествата масла, които са внесени или изнесени от страната се получава в ИАОС от директора на Агенция „Митници“ (АМ) по тримесечни периоди съгласно сроковете разписани в Наредбата.

Таблица 1

Масла		Количества масла	
Митнически тарифен номер	Вид на маслото	Внос, т	Износ, т
27101981	Моторни, компресорни и турбинни	1957.566	11376.625
27101983	Хидравлични масла	153.616	515.259
27101987	Масла за зъбни предавки	164.153	716.947
27101991	Масла за обработка на метали, формовъчни масла и антикорозионни масла	45.164	45.403
27101993	Електроизолационни масла	1353.511	1201.42
27101999	Други смазочни масла и други масла	30256.135	1375133.445
34031990	Други	50.031	753.36
Общо		33980.176	1389742.459

Източник: АМ

В Таблица 1 са представени обобщените количества на внесените и изнесените от страната масла за 2012г. по митнически тарифен номер и по вид на маслото. Общото количество на внесените в страната масла е 33980.176 т., като най-голям е дала на „Други смазочни масла и други масла“. Общото количество на изнесените масла е 1389742.459т., като отново най-голям е дела на маслата от вид „Други смазочни масла и други масла“.

2. Въведени и изпратени от страната масла

Информация относно количествата масла, въведени на територията на страната от друга държава – членка на ЕО и изпратени от територията на страната към територията на друга държава – членка на ЕО се предоставя в ИАОС от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите (НАП).

Таблица 2

Масла Код по КН	Количества масла	
	Пристигания, т	Изпращания, т
27101981	14925.754	3840.836
27101983	2489.127	1847.017
27101987	1535.957	1433.778
27101991	390.186	132.689
27101993	1689.697	821.001
27101999	10468.694	36021.551
Общо	31499.415	44096.872

В Таблица 2 са представени обобщените количества на въведените и изпратените от страната масла за 2012г. по видове масла съгласно кодовете от Интрастат – комбинираната номенклатура. Общото количество на въведените в страната масла е 31499.415т., а на изпратените – 44096.872т.

3. Пуснати на пазара масла

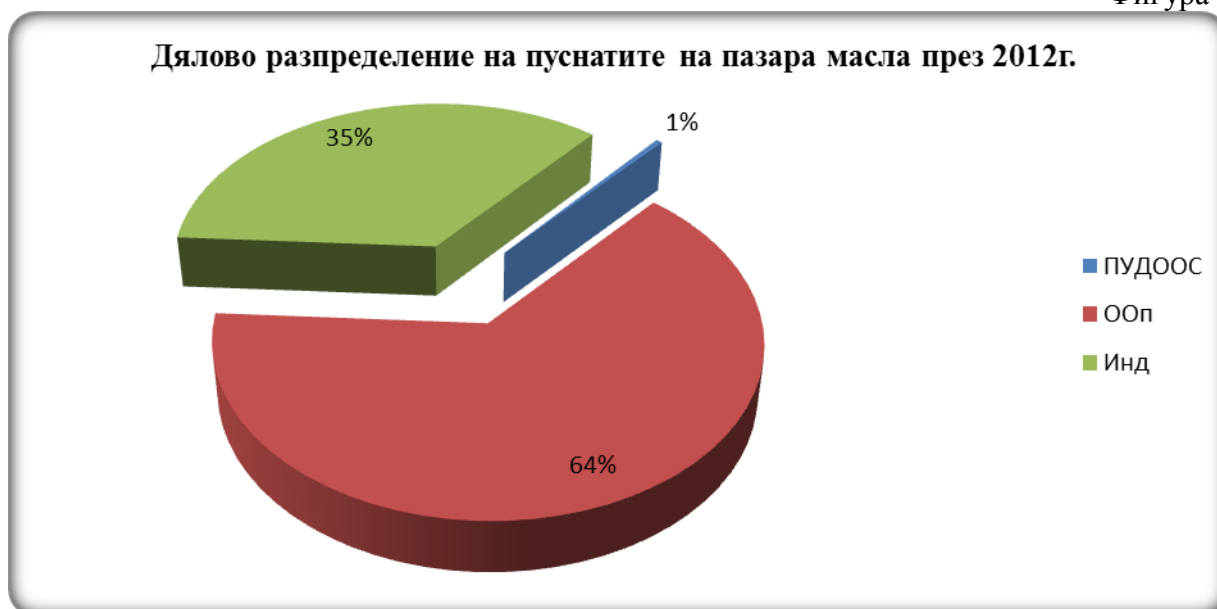
Съгласно ДР на Наредбата, "пускане на пазара на масла" е първото предоставяне на масла на разположение на друго лице срещу заплащане или безплатно като част от търговска или професионална дейност с цел продуктът да бъде разпространен на територията на Република България и/или използван като част от търговска, производствена или професионална дейност.

По данни получени в ИАОС от задължените лица съгласно Наредбата, както и от одиторските доклади количеството на пуснатите на пазара масла за 2012г. е 28193.275т, като членовете на организациите по оползотворяване са пуснали на пазара 18231.226т. масла, а лицата изпълняващи индивидуално задълженията си – 9962.049т.

Съгласно Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които са образуват масово разпространени отпадъци (приета с ПМС № 120 от 30.05.2008 г.) единичният размер на заплатената продуктова такса в ПУДООС от лицата, които не членуват в ООп и не изпълняват задълженията си индивидуално е 0.64 лв/кг. При преизчисляване на събраната сума от заплатени продуктови такси в ПУДООС за масла през 2012г., спрямо таксата, пуснатите на пазара масла са 122.817т. Така общото количество на пуснатите на пазара масла в страната през 2012г. е 28316.092т.

На Фигура 2 е представено дяловото разпределение на пуснатите на пазара масла, като най-голям е дела на организациите по оползотворяване – 64%, 35% е дела на лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално и 1% е дела на ПУДООС

Фигура 2

Източник: ИАОС, МОСВ, ПУДООС

4. Събрани отработени масла

Лицата, които извършват дейности по събиране на отработени масла, предоставят на изпълнителния директор на ИАОС информация за текущата година по тримесечни периоди. В

10-дневен срок от получаването им, данните се обобщават и предоставят на публичен достъп на интернет страницата на ИАОС.

Таблица 3

Справка за събраните отработени масла и отпадъчни нефтопродукти	
Период	Общо количество събрани отработени масла /тон/
01.01.-31.03.	1726.903
01.04.-30.06.	2605.582
01.07.-30.09.	3154.494
01.10. – 31.12.	2448.772
01.01. - 31.12.	9935.753

Източник: ИАОС

През отчетната 2012г. количествата на събраните отработени масла и отпадъчни нефтопродукти е 9935.753т.

3. Оползотворени и/или обезвредени отработени масла

За изпълнение на целта по оползотворяване на отработени масла на национално ниво, ИАОС обобщава получената информация съгласно кодовете за отработени масла в Регламент (ЕС) № 849/2010 на Комисията от 27 септември 2010 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците.

По данни получени в ИАОС, във връзка с изпълнението на Наредбата, както и по Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационни документи и на закритите обекти и дейности, през 2012г. са оползотворени 9425.107т. ОМ, от които 8416.53т. чрез регенериране и 1008.577. по други методи.

В резултат на регенерирането са получени продукти в количество 5021.184т., от които 3438.164т. са базови масла и 1583.02т. други продукти – битуми, греси и др.

През годината са оползотворени 2956.157 т. отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, чиито кодове от Наредба № 3 от 01.04.2004 г. за класификация на отпадъците не са част от Регламента на статистиката – трюмови масла от речно корабоплаване; трюмови масла от други видове корабоплаване; отпадъци, съдържащи масла и нефтопродукти; масла и концентрати от сепариране/разделяне, които са зачетени за изпълнение на целите на лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално и ООп.

През 2012г. са обезвредени 12606.168т. ОМ и нефтопродукти, чиито кодове на отпадъци съгласно Наредба № 3 не са част от Регламента на статистиката, тъй като се касае за отработени масла от корабоплаването. Операцията по обезвреждане на тези отпадъци е с код D9 съгласно Приложение №1 от допълнителните разпоредби на ЗУО.

IV. Изпълнение на заложените в Наредбата цели

Съгласно Наредбата лицата, които пускат на пазара масла са отговорни за оползотворяването на отработени масла в количество (в тонове) не по-малко от 40 на сто от количеството (в тонове) масла, пуснати от тях на пазара на Република България през текущата година.

Със Заповед РД – 454 / 23.05.2013г. Министърът на околната среда и водите освобождава от заплащане на продуктова такса всички организации по оползотворяване на ОМ, както и всички лица, които изпълняват задълженията си индивидуално поради това, че са изпълнили

задълженията си за оползотворяване на отработени масла и са изпълнили целта по чл.9, ал.1 от Наредбата.

Фигура 3

На Фигура 3 е показано съотношението между заложената и постигнатата на цел от организациите по оползотворяване и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално. Запазва се тенденцията от предходната година на намаление на изпълнената цел, като за 2012 г. тя е 41.09%.

Фигура 4

Източник: ИАОС

На Фигура 4 е показано съотношението на заложената и постигнатата на национално ниво цел съгласно кодовете за оползотворени масла от Регламента на статистиката.

Постигнатата цел е 33.29%, като се запазва тренда от предходната година на намаление на постигнатата цел.

Заклучение

От събраната и обработена информация за 2012г. могат да се направят следните заключения:

1. На територията на страната има шест действащи организации по оползотворяване на ОМ.

2. Десет са фирмите с утвърдени програми за индивидуално изпълнение на целите по Наредбата.

3. Пуснатите на пазара масла през годината са 28316.092т, а събраните ОМ - 9935.753т.

4. Всички ООп, както и всички лица изпълняващи задълженията си индивидуално са доказали изпълнение на задълженията си по оползотворяване на ОМ и са постигнали заложените в Наредбата цели.